

Posudek disertační práce:

Ing. arch. J. Poláková - Historická zkušenost využívání území barokního velkostatku na příkladu Černokostelecka (Fakulta architektury ČVUT v Praze, 2019)

Předložená disertační práce má velmi široké zadání a náročný cíl: na příkladu modelového území ověřit možnost využití dochovaných historických písemných podkladů (v kombinaci s terénním průzkumem) ke zpracování historického obrazu kulturní krajiny v době před zavedením mapování.

Jako vhodné území pro tuto studii zvolila autorka oblast Černokostelecka ve středních Čechách v období baroka (17. a 18. století). Tedy období před prvním rakouským vojenským mapováním, které poprvé v české/rakouské historii umožnilo zdokumentovat krajinu jako prostorový jev – její strukturu, využití, propojení její přírodní, kulturní a užitkové dimenze. Autorka přitom nepojala zadání jako zpracování historické dokumentace zvoleného objektu, ale jako metodickou studii, která by měla posoudit možnosti a ověřit pracovní postupy, kterými by se měl řídit výzkum tohoto typu. Zejména v tomto smyslu bylo zadání pro autorku jako začínající pracovníci vědeckého výzkumu velmi náročné. Základním předpokladem vhodného metodického přístupu k řešení takového zadání je totiž schopnost mezioborové orientace, hledání vztahů mezi jednotlivými oblastmi dokumentace a schopnost jejich interpretace.

Cíle práce jsou definovány jasně: na základě disponibilních historických informací různých vědeckých disciplín utvořit „obraz krajiny“ ve zvoleném historickém období. Pod pojmem „obraz krajiny“ se nemyslí pouze její strukturní skladba (lesy, polnosti, vodní toky, sídla apod.), ale i představa vztahů, které mezi těmito složkami v krajině v daném období existovaly a spoluutvářely její identitu, zajišťovaly její existenci jako základní součásti životního prostředí v krajině žijícího člověka.

V metodickém postupu autorka kombinuje historické písemné prameny (urbáře, kroniky, cestovní zprávy) s nepsanými prameny, výsledky terénního průzkumu a existující zástavbou. Tyto informace pak navazuje na první mapové podklady z jednotlivých etap rakouského vojenského mapování (18. a 19. století.). Pro zajištění této návaznosti bylo třeba zpracovat kategorie krajinného pokryvu a kategorie způsobů využívání krajiny, aby bylo možné sladit historickou strukturu krajiny se stavem zachyceným na mapových podkladech – jak historických tak i současných – tak jak se dnes realizuje pomocí metodiky CORINE.

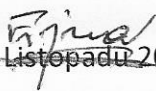
V disertační práci popsany metodický postup a příklad zpracování kulturně historické dokumentace stavu, využívání a vývoje krajiny je velmi důležitý příspěvkem pro práci Státní památkové péče při řízení jejích zájmů v oblasti ochrany kulturních hodnot krajiny. Důležité je to především v současné době, kdy krajina – prostor veřejného zájmu - postrádá náležitou legislativní ochranu a je vystavena libovůli uživatelů prakticky na všech úrovních.

Negativní následky takového přístupu zanechávají v současné krajině trvalé stopy v podobě eroze a degradace půd, snižování její strukturní i biologické diverzity, likvidace sakrálních i světských památkových stavebních objektů i jiných historicky ojedinělých stop jejího vývoje. Takové přístupy vedou jednoznačně k likvidaci identity krajiny a k degradaci její udržitelnosti jako životního prostředí člověka. Kompenzační kapacita krajiny není neomezená, má své hranice. Kultivovaný způsob využívání krajiny by měl vycházet z udržování rovnováhy přírodních podmínek, kulturních hodnot a jim odpovídajících uživatelských přístupů. Kulturně historická dimenze krajiny byla až dosud nejslabším článkem v tomto trojúhelníku sil formujících krajinu. Předložená disertační práce je dobrým příspěvkem k obnově rovnováhy výše uvedených krajinotvorných sil.

Autorka disertační práce splnila zadání a stanovené cíle výzkumu. Prokázala, že je schopna samostatně vědecky pracovat. Její přístup je inovativní, měla by dostat příležitost v tomto výzkumu dále pokračovat.

Navrhuji, aby jí byla udělena vědecká hodnost.

Dobřichovice 29. listopadu 2019

Prof. em. Ing. Josef Fanta, CSc.

